

Τα Χριστούγεννα δεν είναι μια απλή αφορμή για κοσμικούς εορτασμούς

Ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας παραχώρησε συνέντευξη στο πρακτορείο «Aktualnye kommentarii».

Η παράδοση εορτασμού των Χριστουγέννων διαμορφωνόταν επί πολλούς αιώνες. Τον παρελθόντα αιώνα οι αθεϊστικές αρχές στη Ρωσία επιχείρησαν την αντικατάστασή του με την «κοσμική» εορτή της Πρωτοχρονιάς. Στη σύγχρονη κοινωνία τα Χριστούγεννα πάλι εορτάζονται παντού και μέσα σε αυτή την εορτή κανείς μπορεί να διαπιστώσει την αλληλοδιείσδυση λαϊκών παραδόσεων και εκκλησιαστικής ευλάβειας. Θα ήθελα να τονίσω ότι παρόλο που ο όρος «λαϊκότητα» έκανε την εμφάνισή του την περίοδο της Γαλλικής Επανάστασης και αφορούσε στον χωρισμό της κοινωνίας πολιτών από την Εκκλησία, ουδαμώς όμως επηρέασε την παράδοση εορτασμού των Χριστουγέννων στην Γαλλία.

Από την ποιμαντική μου εμπειρία ξέρω ότι για ένα σεβαστό μέρος της σύγχρονης ρωσικής κοινωνίας τα Χριστούγεννα δεν είναι μια απλή αφορμή για κοσμικούς εορτασμούς, αλλά είναι γεμάτα βαθύ θρησκευτικό περιεχόμενο και χαρμόσυνο βίωμα της ελεύσεως του Κυρίου και Σωτήρα μας στον κόσμο.

Μη συμμετέχοντας στον πολιτικό αγώνα η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας δεν υποστηρίζει πολιτικά κόμματα αλλά ούτε ακολουθεί καμία πολιτική ιδεολογία. Το καθήκον της Εκκλησίας συνίσταται στο κήρυγμα των ευαγγελικών ιδεωδών, τη συμβολή στην εφαρμογή αυτών στην κοινωνία και την ενοποίηση των ανθρώπων με βάση τις ηθικές αξίες. Οι πολιτικές δεμάχες

δυστυχώς μάλλον χωρίζουν τους ανθρώπους σε διάφορα στρατόπεδα με κριτήριο τις πολιτικές τους επιλογές.

Σύμφωνα με την χριστιανική διδασκαλία η Εκκλησία έχει άνωθεν χαρακτήρα επί του οποίου δεν έχουν δικαιοδοσία οι νόμοι της επίγειας ανθρώπινης κοινωνίας. Ταυτόχρονα η Εκκλησία ως υπάρχουσα υπό τις συγκεκριμένες ιστορικοκοινωνικές συνθήκες απαρτίζεται από κανονικούς ανθρώπους και γι' αυτό δεν μπορεί παρά να αντιδρά στην πραγματικότητα γύρω της, να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των τέκνων της. Εδώ οφείλεται η συμμετοχή της Εκκλησίας στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Σήμερα η Εκκλησία μας θέλει να ανταποκριθεί στην κοινωνική ζήτηση, η οποία μπορεί να διατυπωθεί ως η επιδίωξη από τον άνθρωπο και ακόμα τις επιμέρους κοινωνικές ομάδες και θεσμούς της εξευρέσεως ενός ηθικού στηρίγματος. Αυτός είναι ακριβώς ο λόγος διατί η Εκκλησία έρχεται στα σχολεία, τα Πανεπιστήμια, τα οικοτροφεία, τα νοσοκομεία και ιδρύματα κοινωνικής πρόνοιας, το στρατό και τα σωφρονιστικά ιδρύματα. Οι ενορίες ενεργά αναπτύσσουν την εκπαίδευση, τον πολιτισμό και την κοινωνική διακονία. Αυτή η προσφορά της Εκκλησίας δεν είναι μια αυτοδιαφήμιση ή μια προσπάθεια απόκτησης κοινωνικού κύρους και σεβασμού, αλλά η εκδήλωση της αίσθησης ευθύνης για το μέλλον του λαού καθώς και η πλήρωση της αποστολής της στον κόσμο.

Από την άποψή μου, κάνοντας λόγο για την παρουσία της Εκκλησίας στο κοινωνικό πεδίο πρέπει κανείς να απομακρυνθεί από στερεότυπα για τις προσπάθειες ασκήσεως επιρροής επί του πολιτικού τομέα και να επικεντρωθεί στο στοχασμό για εκείνη την πνευματική και την ηθική στήριξη την οποία η Εκκλησία παρέχει στους ανθρώπους.

Εδώ και πολλά χρόνια έντονα συζητιέται η ένταξη του μαθήματος «Οι αρχές του θρησκευτικού πολιτισμού και κοσμικής ηθικής» ή όπως ονομαζόταν στην αρχή της κοινωνικής συζήτησης «Οι αρχές του Ορθόδοξου Πολιτισμού» στο σχολικό πρόγραμμα των ρωσικών σχολείων. Σε αυτό το διάστημα πολλές μάχες έχουν δοθεί τόσο από τους οπαδούς του πνευματικού ηθικού στοιχείου στη σχολική παιδεία, όσο και από τους αντίπαλους του. Πολλά αναλυτικά προγράμματα και βοηθήματα έχουν περάσει από την κρίση του κοινού. Συνοψίζοντας τη συζήτηση μπορούμε να πούμε ότι τα μέρη συγκλίνουν στην άποψη για την ανάγκη της πληρώσεως του κενού στη διαδικασία της σχολικής εκπαίδευσης. Άλλο είναι ότι ο καθένας έχει δική του άποψη για συγκεκριμένες αξίες, οι οποίες πρέπει να αποτελέσουν τη βάση της σχολικής διαπαιδαγώγησης.

Κατά την άποψή μου, δεν υπάρχουν άλλες εξίσου κατανοητές από τους ανθρώπους αξίες όπως η αλήθεια, η αγάπη, η καλοσύνη, η θυσία, η δικαιοσύνη, ο σεβασμός και η φροντίδα μέσα στην οικογένεια και στις διαπροσωπικές σχέσεις, η αλληλοβοήθεια και υποστήριξη. Είναι όλα εκείνα τα οποία κηρύττει η Εκκλησία, βασιζόμενη στην Αγία Γραφή και την Ιερά Παράδοση. Χωρίς τη συνειδητοποίηση αυτών των αξιών και την απόκτηση της συνήθειας της εφαρμογής τους στην καθημερινή ζωή είναι αδύνατο να μιλάμε για την ηθική προκοπή των ανθρώπων.

Τα ως άνω λεχθέντα έντονα χαρακτηρίζουν το σύγχρονο κοινωνικό γίγνεσθαι: οι άνθρωποι όλο και λιγότερα ενδιαφέρονται για την ηθική διάσταση της ζωής του. Ο λόγος εν πολλοίς είναι μια επιθετική προπαγάνδα από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης της καταναλωτικής προσέγγισης της ανθρώπινης ζωής. Οι άνθρωποι σταδιακά συνηθίζουν στο νόμο της ύπαρξης όπου ο άνθρωπος είναι λύκος για τον άνθρωπο, και επομένως επιβιώνει όποιος κατάφερε να δωροδοκήσει έναν υπάλληλο για να πετύχει το ζητούμενο, έλαβε άδικη προαγωγή και οικειοποίησε μια ξένη περιουσία.

Εν προκειμένω η επαναφορά στην ηθική αφετηρία είναι επίκαιρη παρά ποτέ. Κατ'έμέ η ένταξη των μαθημάτων θρησκευτικού-ηθικού περιεχομένου στο σχολείο θα επιτρέψει τον εμβολιασμό των

παιδιών με ηθικές και πνευματικές αξίες και τον προσανατολισμό τους για μια υπεύθυνη συμπεριφορά.

Όσον δε αφορά τους άθρησκους γονείς το μάθημα «Οι αρχές των θρησκευτικών πολιτισμών και κοσμικής ηθικής» προβλέπει τη σχετική εκπαιδευτική μονάδα, η ουσία της οποίας αντανακλάται ακόμα και στον ίδιο τον τίτλο μαθήματος.

Η Εκκλησία μεταχειρίζεται όρους όπως η πνευματική ωφέλεια και βασίζεται στην ανάγκη της δημιουργικής ανάπτυξης του προσώπου και ουδαμώς φοβάται καμία καινοτομία.

Εάν στραφούμε στο λεγόμενο Ορθόδοξο τμήμα του ρωσικού Διαδικτύου μπορούμε να επισημάνουμε υψηλούς ρυθμούς στην ανάπτυξή του. Οι περισσότεροι Ιεροί Ναοί έχουν δικές τους ιστοσελίδες ενώ οι Ορθόδοξοι κληρικοί και λαϊκοί έχουν δυναμική παρουσία σε φόρουμ και μπλογκ.

Λειτουργεί ένας μεγάλος αριθμός πληροφοριακών μέσων, ειδησιογραφικών πρακτορείων, ομάδων σε κοινωνικές δικτυώσεις, οι δημιουργοί και συμμετέχοντες στα οποία ανήκουν στην Ορθόδοξη παράδοση. Χαιρόμαστε για αυτή την έντονη παρουσία των αδελφών μας στο Διαδικτυακό χώρο.

Όμως αυτές οι πληροφοριακές τεχνολογίες έχουν και μια αρνητική διάσταση. Όποιες και αν είναι οι πεποιθήσεις του ανθρώπου η ζωή του δεν πρέπει να περιορίζεται μόνο στο εικονικό χώρο. Όλοι οι άνθρωποι καλούνται να ζουν στον πραγματικό, θεόκτιστο κόσμο. Εδώ κυρίως υπηρετούμε τον Θεό και τους πλησίον, εδώ και όχι στο Διαδίκτυο είναι το σπίτι μας.

Ανησυχούμε για τη δημιουργία και χρήση νέων πληροφοριακών τεχνολογιών, οι οποίες δημιουργούν μια ναρκωτική εξάρτηση από την εικονική επικοινωνία. Είμαστε κατ' αυτού του Διαδικτύου όπου δε λειτουργούν οι ηθικοί νόμοι και όπου καταχρώμενοι την ανωνυμία του οι ορισμένοι ανεμπόδιστα προσβάλλουν τους ανθρώπους.

Τα παιχνίδια υπολογιστών επίσης μπορούν να αποτελέσουν μια μορφή εκπαίδευσης των παιδιών, αλλά και να διεγείρουν πάθη και μίσος, τα οποία αργά ή σύντομα θα ξεχειλίσουν και στον πραγματικό κόσμο. Η χρήση ενός παιχνιδιού είναι πλήρως αποδεκτή σε περίπτωση εάν αυτό βοηθά στην πνευματική ανάπτυξη του παιδιού ή στην αναψυχή του χωρίς όμως να γίνεται και είδωλο. Αντίθετα υπάρχει πραγματικός κίνδυνος για την πνευματική και ψυχολογική υγεία του ανθρώπου και γίνεται η ηθική κατάπτωση του προσώπου.

Η προσέλευση των πιστών για να προσκυνήσουν την Τιμία Ζώνη της Παναγίας ήταν μια άνευ προηγουμένου μαρτυρία της ευλάβειας του Ρωσικού λαού. Οι άνθρωποι αναζητούν τη βοήθεια του Θεού και τη μεσιτεία της Υπεραγίας Θεοτόκου, και αυτές είναι πνευματικές πραγματικότητες, οι οποίες δεν δέχονται ένα τυπικό στοχασμό, αλλά αποτελούν βάσεις της θρησκευτικής ζωής.

Οι πνευματικές αναζητήσεις του ανθρώπου, οι οποίες ως αφετηρία έχουν το βίωμα της εγγύτητας του Θεού, καθορίζουν όλες τις πλευρές του βίου και πρωτίστως επηρεάζουν την εδραίωση της ηθικής αυτοσυνειδησίας του προσώπου. Δεν επαρκεί μια κοινωνιολογική προσέγγιση για να καταλάβουμε γιατί τα τρία εκατομμύρια ανθρώπων έχουν προσέλθει για να ασπαστούν την Τιμία Ζώνη της Παναγίας. Για το θρησκευτικό συναίσθημα πρέπει να μιλάει κανείς με τη γλώσσα πνευματικών νοημάτων και όρων, οι οποίοι πολλές φορές λείπουν από το λεξιλόγιο ενός σύγχρονου ανθρώπου.